

Sitrep Irak
NR.12, 14/11/03
Stand van zaken: 12.00 uur

Samenvatting: De afgelopen twee weken zijn gekenmerkt door een grote aanslag op een Italiaanse militaire basis in Nasiriyah op 12 november en aanvallen op Amerikaanse troepen met een ongebruikelijk hoog aantal slachtoffers, waaronder het neerschieten van een Chinook op 2 november. In reactie hierop evenals op toenemende ontevredenheid over het functioneren van de *Iraqi Governing Council* en de stagnatie van het politieke wederopbouwproces, heeft de Verenigde Staten besloten de koers van het Irak beleid te wijzigen om tot een versnelde overdracht van bestuursmacht te komen. De algehele veiligheidssituatie in Irak vertoont nog steeds geen tekenen die duiden op een structurele verbetering en stabilisering. In Noord- en Centraal-Irak is sprake van een stijging van het aantal gewelddadige incidenten. In Zuid-Irak is voornamelijk nog geen sprake van een structurele stijging van het aantal incidenten. Wel is, na de aanslag in Nasiriyah, de migratie van de grootschalige zelfmoordaanslagen van Centraal-Irak naar zuidelijker gelegen gebieden uitermate zorgelijk.

I Politieke en militaire ontwikkelingen:

A. Internationale politieke ontwikkelingen:

De afgelopen dagen is duidelijk geworden dat de Verenigde Staten het beleid inzake de politieke wederopbouw van Irak wenst te wijzigen. Op 11 november is het hoofd van de *Coalition Provisional Authority (CPA)* Bremer onverwacht naar Washington teruggeroepen om op 12 november met president Bush en andere leden van de administratie waaronder SoS Powell en NSC Rice gesprekken te voeren over het politiek en constitutioneel proces in Irak.

Reden voor deze gesprekken komt voort uit een toenemende frustratie over het gebrek aan voortgang in het politieke proces en over het toegenomen aantal militaire slachtoffers aan Amerikaanse en coalitiezijde. Daarnaast zouden de Irakezen zelf hebben aangegeven een Iraaks bestuur te willen. Het gebrek aan voortgang in het politieke proces wordt vooral aan het gebrek aan besluitvaardigheid van de leden van de *Iraqi Governing Council (IGC)* verweten.

De exacte inhoud van de gesprekken is, op een aantal elementen na, onbekend. Wel bekend is dat mogelijkheden die kunnen leiden tot versnelde overdracht van autoriteit aan een Iraaks bestuurlijk lichaam worden overwogen. Daarnaast is duidelijk dat de Verenigde Staten de huidige volgorde van het politieke transitieproces (1.

Nieuwe constitutie, 2. Goedkeuring door Iraakse bevolking, 3. Verkiezingen) waarschijnlijk zullen wijzigen omdat de bestaande volgorde te lang zou kunnen gaan duren. Een van de overwogen opties zou de volgende volgorde betreffen:

1. Iraakezen, in samenwerking met de CPA, starten zo snel mogelijk met het opstellen van een Basic Fundamental Law;
2. Verkiezingen voor een voorlopig bestuurslichaam dat vervolgens een Transitional Government zou benoemen, worden op lokaal niveau gehouden;
3. De Transitional government rondt het constitutioneel proces af;
4. Algemene verkiezingen worden gehouden.

Dit tijdpad stemt overeen met de gedachten die in de IGC in Bagdad zelf ook leven. Bremer is op 13 november teruggereisd naar Bagdad. Hij heeft de opdracht met de IGC te overleggen over verschillende opties. Omdat hij de kanalen met de IGC open wil houden, zou hij hiervoor ruimte hebben gekregen. Er is vooralsnog geen sprake om de IGC aan de kant te zetten. Wel zou de VS administratie "latest after the summer" een uitkomst nastreven ("uitkomst" zijnde de aanstelling van de Transitional government). Ook zou de mogelijkheid van een nieuwe VR-resolutie open gehouden worden.

Op 7 november – precies een maand nadat het Turks parlement had ingestemd met een motie die uitzending van Turkse troepen naar Irak autoriseerde – heeft de Turkse minister van Buitenlandse Zaken Gul, na een gesprek met zijn Amerikaans ambtgenoot Powell bekend gemaakt dat Turkije geen troepen naar Irak zal sturen. Wel heeft hij aangegeven dat Turkije betrokken wenst te blijven bij de wederopbouw van Irak.

B. Interne politieke ontwikkelingen:

Het aanzien van de IGC lijkt – geholpen door VN-resoluties en eigen initiatieven – hoger te zijn in het buitenland dan in eigen land. Dankzij de Turkse verklaring voorlopig af te zien van deelname aan de Stabilisatiemacht heeft de IGC aan zelfvertrouwen gewonnen. Echter, de IGC is ook de afgelopen weken onder toenemende kritiek van zowel de CPA als de Iraakse bevolking komen te staan. Zo zouden de leden van de Raad zich te veel bekommeren om verbetering van hun eigen posities, te veel op reis zijn en weinig doen aan het politieke proces in Irak. Zo kunnen zij het imago van marionet van de Amerikanen maar moeilijk van zich afschudden. Kernprobleem is dat aan ene kant de IGC en de Iraakse ministers weinig slagvaardig optreden als het gaat om binnenlandse aangelegenheden, en anderzijds dat de CPA van haar kant weinig verantwoordelijkheden toevertrouwt aan deze Iraakse instanties. Op 12 november heeft de huidige voorzitter van de IGC, de Koerdische leider Jalal Talabani aangegeven dat het "verstandig en noodzakelijk" zou zijn om een interim regering te benoemen vóóordat de nieuwe Iraakse grondwet wordt opgesteld.

In Muthanna heeft de nieuwe gouverneur Mohammed Ali Hassan Abbas Hassani op 3 november voor het eerst de provinciale raad bijeengeroepen. Na lang overleg kwam de raad overeen commissies te vormen die zich met bepaalde vakgebieden gaan bezighouden en vervolgens rapporteren aan de provinciale raad. Behalve het voorzitterschap van de provinciale raad is de gouverneur ook betrokken bij het veiligheidscomité. In dit comité hebben onder andere een drietal politieke partijen en

twee stamvertegenwoordigers zitting. Het comité heeft tot doel veiligheidsgerelateerde zaken met de Nederlandse stabilisatiemacht (SFIR) te bespreken en deze in goede banen te leiden. De huidige vorderingen op bestuurlijk niveau in Muthanna zijn door de CPA in Bagdad goed ontvangen en als voorbeeld gesteld voor de andere zeventien provincies.

Door partijen en stammen te betrekken bij een nieuw comité is een extra middel gecreëerd om het vertrouwen van de bevolking te winnen. Het is vanzelfsprekend dat dit de stabiliteit en rust in het gebied ten goede komt. Niettemin blijft het gevaar aanwezig dit vertrouwen te verspelen door ongelukkig optreden. Zo gaf gouverneur Hassani tijdens het overleg aan dat het recente contact tussen de militairen en een naar later bleek - voormalige Ba'ath partijlid niet onopgemerkt was gebleven bij de bevolking.

De stabiliteit en de continuïteit in het politieke proces in Muthanna wordt naar verwachting met de komst van de nieuwe CPA-vertegenwoordiger, de Amerikaanse diplomaat Jim Soriano, bevorderd. Niet alleen omdat hij – in tegenstelling tot zijn voorganger – voor zes maanden in het gebied is aangesteld, maar ook omdat de uitgaande CPA-vertegenwoordiger door de gemeenteraden en provinciale raad niet zeer werd gewaardeerd. Het aantreden van Soriano zal mogelijk kunnen bijdragen aan een verbeterde verstandhouding tussen de Iraakse bevolking en de raden enerzijds en de CPA.

Amerikaanse functionarissen hebben aan de leiding van de Koerdische partijen PUK en KDP lijsten verstrekt met namen van leden van deze partijen die in het verleden informatie hebben doorgegeven aan de Iraakse veiligheidsdiensten van Saddam Hoessein. Op deze lijst is ook een aantal vooraanstaande leden van deze partijen vermeld. Inmiddels heeft de PUK de namen van deze personen naar buiten gebracht, hetgeen ertoe heeft geleid dat een aantal van deze personen uit Noord-Irak (naar Europa) is gevlucht. De KDP heeft niet bekend gemaakt welke leden zich schuldig zouden hebben gemaakt aan spionage voor het voormalige regime en zou er de voorkeur aan geven dit probleem binnenshuis op te lossen.

C. Veiligheidssituatie:

De algehele veiligheidssituatie in Irak vertoont nog steeds geen tekenen die duiden op een structurele verbetering en stabilisering. Dagelijks vinden nog steeds vele gewelddadige incidenten plaats die zijn gericht tegen coalitietroepen of westerse doelen. Het patroon dat zich de afgelopen maanden heeft afgetekend zet zich voort. Nog steeds vinden de meeste incidenten tegen de coalitie en de in het wederopbouwproces participerende instanties plaats in Centraal-Irak en Noord-Irak, naar schatting 95% van het totaal. Er is in dit gebied sprake van een stijging van het aantal incidenten. Werden in juli 2003 nog gemiddeld 150 incidenten per week genoteerd, nu is dit opgelopen tot ruim 220 incidenten per week. De overige 5% van de aanslagen wordt in de gebieden van verantwoordelijkheid van de MNDSE (Zuid-Irak) en MNDCS (Zuid-Centraal-Irak) gepleegd. Hoewel het aantal incidenten tegen coalitietroepen in Zuid-Irak vanaf medio oktober uitsteeg boven het gemiddelde van vijf incidenten per week, is het nog te vroeg om ook hier van een structurele stijging te spreken.

Het hoofd van de CPA Paul Bremer heeft in een interview verklaard dat het opnieuw in dienst nemen van voormalige medewerkers van de Iraakse veiligheidsdiensten niet meer bij voorbaat wordt uitgesloten indien dit nodig is om de veiligheidssituatie te verbeteren. Dit is een afwijking van de eerder gevolgde lijn die ervan uitging dat dergelijke lieden niet meer in het veiligheidsapparaat konden werken. Verder lijkt het idee om Iraakse militieën bepaalde veiligheidstaken te geven aan terrein te winnen. De IGC had hierop aangedrongen met als doel Irakezen zichtbaar verantwoordelijk te maken voor hun eigen veiligheid. Onder bepaalde voorwaarden zou de CPA mogelijk instemmen met dit voorstel.

Vooraf de inzet van *Vehicle Borne Improvised Explosive Devices* (VBIED's) bij aanslagen tegen voornamelijk *soft targets*, is de afgelopen tijd dramatisch gestegen. In augustus vonden de eerste aanslagen d.m.v. VBIED's plaats (3), in september waren dit er twee en in oktober steeg dit aantal tot acht. Aanslagen die gepaard gaan met (gecombineerde) zelfmoordacties door gebruik van VBIED's zullen zich naar verwachting in de komende periode, in het bijzonder in Bagdad en omgeving, vaker gaan voordoen. Zo zijn er berichten over voorbereidingen tot aanslagen tegen andere Iraakse overheidsgebouwen, alsmede tegen ambassades, banken, en grote hotels.

Iranian dienst V...

Door de verscherpte bewaking van voornoemde doelen is het mogelijk dat minder beveiligde objecten, zoals publieke ruimtes als markten, winkelcentra en scholen, op termijn een aantrekkelijker doelwit gaan vormen. De aanslagplegers hebben geen problemen met slachtoffers onder de burgerbevolking bij het uitvoeren van hun aanslagen. Hoewel door aanslagen in publieke ruimtes meer en meer een algehele sfeer van onveiligheid zal ontstaan, kan deze tactiek een averechts effect sorteren en de (latente) steun onder bepaalde bevolkingsdelen voor de aanslagplegers doen afnemen.

Ofschoon de veiligheidssituatie in Zuid-Irak relatief rustig is, is in oktober in Basra het gebruik van *Improvised Explosive Devices* (IED) gestegen. Hieruit kan geconcludeerd worden, dat de inzet van dit middel zijn weg vanuit Centraal-Irak richting het zuiden heeft gevonden. Op dit moment is de effectiviteit van de in Basra en omgeving ingezette IED's nog niet op het niveau van Centraal-Irak, waar bijna dagelijks slachtoffers vallen door dit middel, maar aangenomen mag worden dat de effectiviteit van dit middel in de loop van de tijd ook in de MNDSE zal verbeteren. In het verlengde hiervan zijn grootschalige aanslagen met VBIED's zoals in Nasiriyah in het MNDSE gebied, en dan waarschijnlijk in eerste instantie in Basra, mogelijk. Hierbij moet echter worden bedacht dat de vermoedelijke daders van dit type aanslagen (ex-Ba'athisten en/of radicaal-sunnitische strijders) in Zuid-Irak niet kunnen terugvallen op de plaatselijke (shi'ietische) bevolking hetgeen hun optreden zal belemmeren.

Japan heeft het besluit tot goedkeuring van het "basic plan" voor uitzending en ontplooiing van troepen van de Self Defense Force naar de provincie As-Samawah uitgesteld tot na afloop van de huidige Dietzitting op 21 november. Reden is de verslechterende veiligheidssituatie in Irak - de aanslag op het hoofdkwartier van de

Italiaanse militaire politie in Nasiriyah speelt hierbij een belangrijke rol - en de forse verkiezingswinst van de DPJ, de grote oppositiepartij, die tegen uitzending is.

II Terrorisme

A. Aanslag op Italiaanse MSU basis in Nasiriyah:

Op woensdagochtend 12 november is een vrachtwagen door de rondombeveiliging van de basis van de Italiaanse *Multinational Specialist Unit*, de Italiaanse Militaire Politie, in Nasiriyah heen gebroken en vervolgens voor de basis tot ontploffing gebracht. Door de explosie zijn, tot zover dezerzijds bekend, achttien Italianen en acht Irakezen gedood. De gewonden zijn, met medewerking van NL Chinook helicopters, afgevoerd naar het veldhospitaal in Shaiba.

Deze zelfmoordaanslag met een *Vehicle Borne Improvised Explosive Device* (VBIED) zou een gedegen militaire voorbereiding hebben gekend. Volgens nog onbevestigde bronnen zouden er meerdere voertuigen verkenningen hebben uitgevoerd aan de vooravond van de aanslag. Enkele van deze voertuigen zouden nog steeds in de provincie Dhi Qar aanwezig zijn.

Volgens een additioneel, overigens onbevestigd bericht, zou de *Former Regime Loyalists* (FRL)-groepering, die verantwoordelijk zou zijn voor deze aanslag, zich nog in de provincie Dhi Qar bevinden. Een tweede aanslag in deze provincie zou mogelijk al beraamd zijn en plaatsvinden in de komende 24 tot 48 uur op het Camp White Horse /Tallil vliegbasis. Hierbij zouden door deze FRL groepering mortieren en 107mm raketten ingezet worden.

Beoordeling: Deze aanslag is de eerste aanslag in deze grootte en type (zelfmoordaanslag) tegen SFIR-eenheden in de, tot nu toe relatief rustig gebleven, provincie Dhi Qar. Gezien de grootte van de aanslag en het type zou de link gelegd kunnen worden naar zogenaamde buitenlandse strijders en wellicht Al Qa'ida. Dit kan vooralsnog niet worden bevestigd.

De migratie van de grootschalige zelfmoordaanslag van centraal Irak naar zuidelijker gelegen gebied is uitermate zorgelijk. Er is recentelijk al gerapporteerd over een stijging in het gebruik van *Improvised Explosive Device* (IED) in het operatiegebied van de MNDSE en dan voornamelijk in de stad Basra en omgeving. Ook de vondst van IED's is gestegen in de afgelopen periode. Hieruit kan geconcludeerd worden dat - de inzet van - dit middel, zijn weg vanuit centraal Irak richting zuiden heeft gevonden. In het verlengde van de mogelijke 'migratie' van succesvolle strijdmiddelen van centraal Irak naar zuid-Irak is destijds geconcludeerd dat op termijn ook grootschalige aanslagen met VBIED's in het MNDSE gebied niet uitgesloten dienden te worden. Deze conclusie is met de recente aanslag in Nasiriyah waarheid geworden.

Gelet op de recente aanslagen en vondsten van zgn. IED'S in verschillende delen van zuid Irak, zoals Basra en Maysan, kan er mogelijk sprake zijn van een gecoördineerde anti-CT/SFIR campagne, gedurende de ramadan periode, door radicale anti-CT/SFIR elementen. De aanslag in Nasiriyah op 12 november kan hier een onderdeel van zijn geweest.

Specifieke dreigingwaarschuwingen, zoals o.a. hierboven aangegeven, melden aanhoudend over gedurende de vastenmaand ramadan te plegen aanslagen op locaties van coalitietroepen, internationale organisaties die samenwerken met de coalitie en infrastructuur in zuid Irak. Kleinschalige aanslagen, die overigens tot op dit moment doorgaans van criminele aard zijn, tegen CT/SFIR in de provincie Muthanna, zijn tot dusverre bijzonder zeldzaam geweest. De dreiging van andere grootschalige aanslagen tegen SFIR-eenheden, is reeël.

B. Bulgarije:

Het diplomatieke personeel van de Bulgaarse ambassade in Bagdad heeft eind oktober Irak verlaten en is tijdelijk in Amman gevestigd. Als officiële reden hiervoor is door Bulgarije verwezen naar de algemene veiligheidssituatie in Irak.

[Redacted]

III Economische ontwikkelingen

Naar verwachting zal in Koewelt in Januari een handelsbeurs met betrekking tot de wederopbouw van Irak plaatsvinden. De meeste EU landen zijn terughoudend, maar zullen bedrijven niet ontraden deel te nemen aan de beurs op basis van de slechte veiligheidssituatie. Italië zou voornemens zijn met enkele tientallen bedrijven deel te nemen aan de beurs.

Gevolgen van sabotage en diefstal voor electriciteitsvoorziening en oliewinning

Er is in Irak nog steeds sprake van sabotage van electriciteitsvoorzieningen, hetgeen ook belangrijke gevolgen heeft voor het functioneren van de olie-industrie. Gedurende de periode mei tot september 2003 zijn ruim 600 electriciteitsmasten omver gehaald, die in praktijk sneller worden opgeblazen dan ze door ingenieurs en contractmaatschappijen kunnen worden gerepareerd. Vooral in het gebied tussen Bagdad en Basra is veel schade aan electriciteitsmasten aangericht. Overigens worden veel masten niet zozeer op politieke gronden opgeblazen maar vaak louter om het koper dat in de leidingen is verwerkt en dat kan worden omgesmolten voor verkoop op de zwarte markt.

In september werd vastgesteld dat de belangrijkste Iraakse electriciteitscentrales slechts 34% van hun totale potentiële capaciteit leveren. Ondanks de sabotage en diefstal is het ingenieurs echter wel gelukt om de electriciteitsvoorziening op ongeveer 75% van het vooroorlogse niveau te brengen.

Deze sabotage-acties hebben niet alleen een nadelig effect op de beschikbaarheid van electriciteit, maar belemmeren ook vooruitgang in de oliesector. Door het uitvallen van de electriciteit komen LPG-centrales en raffinaderijen vaak tot stilstand of moeten zij ver onder hun potentiële capaciteit produceren. De drie belangrijkste raffinaderijen in Irak hebben hiervan te lijden gehad. Naast de electriciteitssector is ook de olie-infrastructuur voortdurend doelwit van sabotage. Dit leidt ertoe dat de olieproductie en –export nog steeds achterblijven bij de verwachtingen: thans worden ongeveer 1,1 miljoen vaten Iraakse olie per dag geëxporteerd, minder dan de helft van het vooroorlogse niveau.

+++++

BIJLAGE

Opstelling buurlanden Irak

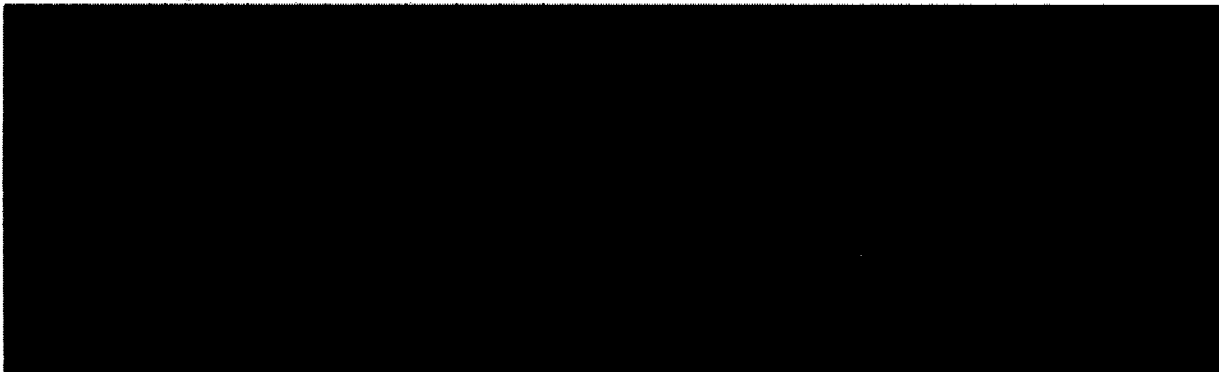
Op 1-2 november was Syrië gastheer voor de regionale bijeenkomst over Irak (eerder waren dat Turkije, Saudi-Arabië en Iran). De bijeenkomst werd overschaduwd door een controverser over de deelname van de Iraakse minister van buitenlandse zaken Zebari, die eerst niet was uitgenodigd en later een invitatie afwees. In het slotdocument werd de territoriale integriteit van Irak benadrukt en de terroristische aanslagen tegen civiele doelen veroordeeld. Alle buurlanden hebben hun eigen belangen en zorg met betrekking tot de situatie in Irak.

Iran

De opvallendste jongste activiteiten van Iran in relatie tot Irak waren de deelname aan de donorconferentie in Madrid (23-24 oktober) en aan het voornoemde overleg in Damascus. In Madrid heeft minister van Buitenlandse Zaken Karrazi opnieuw materiële en financiële steun voor de wederopbouw van Irak toegezegd. Na afloop van het overleg in Damascus onderstreepte Kharrazi de "actieve rol" van Iran vanaf het begin in dezen. Daarnaast benadrukte Kharrazi de noodzaak van de opbouw van een "effectieve (Iraakse) veiligheidsmacht". Naar zijn oordeel bedreigen "terroristen" in Irak niet alleen de nieuwe interne politieke structuren, maar ook de "veiligheid van de buurlanden". In deze opstelling beklemtoont Iran zijn steun aan de IGC.

Voorts verklaarde de Iraanse ambassadeur bij de VN in New York, Javad Zarif, op 2 november, dat de VS in Teheran welkom zijn om "hun inzichten betreffende de ontwikkelingen in Irak te vergroten." Zarif doelde ongetwijfeld op de kennis omtrent bepaalde groepen/individuen in Irak waarover Iran beschikt. Deze opstelling bevestigt het belang dat Iran hecht aan de acute noodzaak van stabilisering van Irak middels de aanwezigheid van buitenlandse troepen. De herhaalde publieke oproep van Iran aan met name de VS om Irak te verlaten, geldt derhalve voor het moment dat de stabiliteit in Irak afdoende is gewaarborgd. Dit laat onverlet dat Iran – via zijn in het grensgebied aanwezige inlichtingenapparaat – zijn inspanningen voortzet om een beeld te krijgen van de activiteiten van de Coalitie.

Van belang is tevens de bekendmaking door Iran dat de repatriëring van ca. 200.000 Iraakezen die (voornamelijk sedert de oorlog 1980-1988) in Iran verblijven, voorlopig niet zal worden bevorderd. De argumentatie van Iran is dat het de veiligheid van de Iraakezen tijdens de terugkeer en ter plaatse (Zuid-Irak) niet kan garanderen. Het komt erop neer dat Iran de onrustige toestand in Irak niet wil verergeren door de massale repatriëring. Aangekondigd is dat de kwestie met de VN (i.c. UNHCR) zal worden besproken.

Syrië

Van oudsher onderhoudt Syrië goede betrekkingen met de PUK van Talabani, die in Damascus is opgericht. Ten tijde van het regime van Saddam Hoessein gaf Syrië onderdak aan enkele Iraakse oppositiebewegingen, waaronder de PUK en de KDP. Echter, de controverse over de aanwezigheid op de bijeenkomst van de Iraakse minister van buitenlandse zaken Zebari toont dat de relatie met de huidige lichting Iraakse politici verbetering behoeft. In dit kader heeft IGC-voorzitter Talabani al een bezoek aan Damascus aangekondigd.

De Syrische Irak-politiek concentreert zich op twee hoofdpunten: geen vergaande autonomie van de Iraakse Koerden ('territoriale integriteit') en een nieuwe Iraakse regering die zich niet anti-Syrisch opstelt ('op korte termijn verkiezingen onder VN-toezicht'). Net als Turkije en Iran is Syrië beducht voor het uitstralings-effect van een Iraaks-Koerdische pseudo-onafhankelijkheid. Tevens vreest Syrië dat een lang verblijf van de Amerikaanse strijdkrachten in Irak gepaard zal gaan met een anti-Syrische kleuring van de Iraakse buitenlandpolitiek. Formeel houdt het Syrische bewind afstand tot de IGC, maar in de praktijk zoekt het toenadering om het contact met de Iraakse dynamiek niet te verliezen. Het Syrische instemmen met VN- Veiligheidsraadresolutie 1511 ligt in het verlengde hiervan.

Tegelijkertijd blijkt **Internationale VN** dat Syrië als tussenstation gebruikt wordt door groepen Arabische radicale strijders. De Syrische grensbewaking in het desolate grensgebied is geïntensiveerd, maar de effectiviteit is twijfelachtig. Ook de grenscontrole aan Iraakse zijde door VS-militairen is niet in staat om deze toestroom volledig tegen te gaan. Deze kwestie en de aanhoudende verwijten vanuit Washington over de Syrische dominantie in Libanon, de antagonistische houding tegen Israël, en het bezit van chemische wapens en ballistische raketten, bezwaren in hoge mate de betrekkingen met de VS, getuige de dreiging van nieuwe Amerikaanse sanctiemaatregelen.

Jordanië

Jordanië is in economisch opzicht in belangrijke mate afhankelijk van Irak. Vóór de militaire interventie ontving het land ca. 110.000 vaten olie per dag tegen een scherp gereduceerde prijs. Na een onderbreking van enige maanden van de olieleveranties (opgevangen met leveranties uit Saudi-Arabië, Koeweit, en de VAE) is onlangs een contract gesloten voor de hervatting van de Iraakse olietoevoer met ca. 40.000 vaten per dag tegen de marktprijs. Jordanië hoopt te kunnen profiteren van een snel herstel van de Iraakse economie en stemt zijn beleid daar op af. De voor dit herstel noodzakelijke stabiliteit wil Jordanië bevorderen door de opleiding van 30.000 Iraakse politieagenten op Jordaanse grondgebied te faciliteren. In dit kader heeft Jordanië tevens zijn grensbewaking opgevoerd om (geconstateerde) infiltraties van Arabische radicale strijders tegen te gaan.

Saudi-Arabië

Voor zover er sprake is van een Irak-beleid, wordt met name de politieke emancipatie van de Zuid-Iraakse shi'ieten met argusogen gevolgd. Saudi-Arabië vreest dat een prominente shi'ietische rol in de politieke constellatie in Irak een ongewenst uitstralings-effect heeft op de eigen (achtergestelde) shi'ietische minderheid. Zowel in de aanloop naar de militaire interventie als nadien is in dit kader (respectievelijk met Iran en SCIRI-leider Abd al-Aziz al-Hakim) overleg gevoerd.

Overigens is de Saudische regering momenteel vooral geconcentreerd op de bestrijding van de extremisten in eigen land, waaronder hen die – zoals uit inlichtingen blijkt – verantwoordelijk zijn voor de logistieke ondersteuning van Arabische radicale strijders die trachten in Irak te infiltreren. Uiteindelijk kan Saudi-Arabië weinig gewicht in de schaal leggen in het Iraakse binnenlandspolitieke krachtenspel. Riyad heeft geen speciale banden opgebouwd met Iraakse (oppositie)partijen. Wellicht koestert de Saudische leiding de hoop dat zij via Iraakse sunnitische tribale kringen enige invloed kan uitoefenen, maar reëel lijkt deze hoop nochtans niet.

Koeweit

Nadat Koeweit als uitvalsbasis diende voor de militaire interventie, is zijn rol enigszins op de achtergrond geraakt, hetgeen de Koeweitse regering niet zal betreuren, gelet op de sentimenten in de regio. Onderwijl biedt Koeweit onverminderd steun aan de logistieke operatie die door diverse landen op touw is gezet t.b.v. hun bijdrage aan de stabilisatiemacht. Al het grensverkeer met Irak staat onder streng toezicht. Ook op regionaal en internationaal vlak stelt Koeweit zich coöperatief op. Koeweit zal de volgende gastheer zijn van de voornoemde regionale bijeenkomst, waarbij Irak dan ook vertegenwoordigd zal zijn. Tijdens de donorconferentie in Madrid deed Koeweit – mede op aandringen van de VS – ruime financiële toezeggingen voor de wederopbouw van Irak. Kern van het huidige beleid is dat getracht wordt een gunstige uitgangspositie te verkrijgen voor deze wederopbouw die mede moet leiden tot stabiliteit.

Turkije

Dominant uitgangspunt is dat Turkije van oudsher argwaan koestert tegen iedere gedachte of handeling vanuit de Koerdische bevolkingsgroep (in eigen land, Irak of Iran) die riekt naar vergaande autonomie. Voorts vormt de aanwezigheid van de Turks-Koerdische KADEP/PKK op Noord-Iraaks grondgebied een aanhoudende bron van zorg. Dit vindt zijn weerslag in initiatieven van de Turkse strijdkrachten om op enigerlei wijze invloed uit te oefenen in de (Noord-)Iraakse politiek-militaire arena. Illustratief zijn de twee incidenten die in het afgelopen halfjaar in de publiciteit gekomen zijn, waarbij Turkse *special forces* in Noord-Irak door VS-militairen werden betrap op subversieve activiteiten. In de nabije toekomst zullen economische aspecten (o.a. de export van Iraakse olie via zijn grondgebied), en de verwickelingen rond de nieuwe Iraakse grondwet en daarin mogelijk op te nemen federatieve structuur met bijzondere aandacht worden gevolgd.

